

Advies over de beleidsbrief Onderwijs 2018-2019

Vlaamse Onderwijsraad
Koning Albert II-laan 37
BE-1030 Brussel
T +32 2 219 42 99

www.vlor.be
info@vlor.be

Wijs beleid door overleg

Advies op vraag van Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs op 29 oktober 2018

Uitgebracht door de Algemene Raad op 29 november 2018 met eenparigheid van stemmen

Vorbereiding: werkgroep BN-PD op 20 november 2018 onder voorzitterschap van Nancy Libert

Werden geconsulteerd: de Raad Hoger Onderwijs van 13 november 2018, de Raad Levenslang en Levensbreed Leren van 13 november 2018, de Raad Secundair Onderwijs van 13 november 2018, de Raad Basisonderwijs van 14 november 2018

Dossierbeheerder: Koen Stassen

1 Uitgangspunten

Minister Crevits bezorgde op 26 oktober 2018 haar beleidsbrief Onderwijs aan de Vlaamse Regering. Daarin zet ze haar plannen voor het laatste werkjaar van de legislatuur uiteen. De Vlor gaat in zijn advies in op de prioriteiten voor dit werkjaar en de randvoorwaarden die nodig zijn om tot een succesvolle implementatie te komen van een aantal dossiers. Er wordt dus niet inhoudelijk ingegaan op:

- de realisaties van het afgelopen werkjaar of bij uitbreiding de hele legislatuur. Het advies is geen evaluatie van het beleid van de minister;
- de dossiers die deze legislatuur al geadviseerd zijn, tenzij de Vlor bepaalde klemtonen wil herhalen;
- de acties waarover de Vlor nog advies geeft;
- de verwachtingen die deze legislatuur overstijgen. De prioriteiten voor de volgende Vlaamse Regering worden meegegeven in het memorandum.¹
- de initiatieven die werden besproken in het advies over het voorontwerp van OD XXIX van 25 oktober.²

Om een duidelijke link te leggen tussen de verschillende elementen in het advies en de beleidsbrief wordt er achteraan tussen haakjes telkens verwezen naar de paragraaf in de beleidsbrief.

2 Prioriteiten voor het werkjaar 2018-2019

De Vlor vraagt dat de minister dit werkjaar prioritair stappen vooruitzet voor een aantal dossiers.

- Uit de beleidsbrief spreekt er te weinig engagement om tot een plan basisonderwijs te komen. We blijven de nood van dit plan benadrukken en vinden dat er nog dit werkjaar stappen vooruit moeten gezet worden. (1.1.2)
- Het DKO werd grondig veranderd aan het begin van het nieuwe schooljaar. In het voorontwerp van decreet van OD XXIX werden al bijstellingen voorgesteld maar die volstaan niet. Er moeten nog heel wat knelpunten aangepakt worden.³ (1.5)
- De aanloopfase is het sluitstuk van duaal leren en een cruciaal onderdeel om de huidige doelgroep van leren en werken aan boord te houden. Op de vooravond van de implementatie van duaal leren moet er snel duidelijkheid komen. Er moet in de eerste plaats gezorgd worden voor de continuïteit van de onderwijstrajecten van jongeren uit leren en werken, onder meer over de overgang van dbso naar duaal leren.⁴ (1.8)
- Het kader voor de contractstage verpleegkunde moet dringend duidelijk worden met onder meer afspraken over een onkostenvergoeding. (1.9.6)

---

¹ Vlaamse Onderwijsraad, Algemene Raad. [Memorandum voor de Vlaamse Regering 2019-2024](#), 29 november 2018.

² Vlaamse Onderwijsraad, Algemene Raad. [Advies over onderwijsdecreet XXIX](#), 25 oktober 2018.

³ Vlaamse Onderwijsraad, Algemene Raad. [Advies over onderwijsdecreet XXIX](#), 25 oktober 2018, p. 4.

⁴ Vlaamse Onderwijsraad, Raad Secundair Onderwijs. [Advies over de aanloopfase van het duaal leren](#), 19 april 2018.

- Voor het taalbeleid in het hoger onderwijs wordt er te weinig engagement opgenomen. Het advies daarover geeft aan in welke richting dit moet evolueren.⁵ (1.7)
- De Vlor apprecieert de stappen die vooruitgezet zijn in het loopbaandebat maar vraagt om hierin een versnelling hoger te schakelen. (2.2)
- Het lerarentekort wordt hoe langer hoe sterker voelbaar in de scholen. Er moet dringend actie ondernomen worden om het tij te keren. Een initiatief mag niet uitblijven tot de volgende regering. (strategisch doel 2)
- Het plan van aanpak om de zorgcontinuïteit voor jongeren uit de internaten van het GO! en uit de internaten met permanente openstelling te realiseren, moet er nog deze legislatuur komen. (3.3)

3 Voorwaarden voor een goede implementatie

Zoals de minister zelf aangeeft, ligt de klemtoon in deze fase van de legislatuur vooral op de implementatie van beleid. In zijn advies over de beleidsbrief van 2017-2018 ging de Vlor al dieper in op de randvoorwaarden voor een kwaliteitsvolle implementatie.⁶ Die randvoorwaarden worden als kapstok gebruikt voor de opmerkingen bij de beleidsplannen van de minister van dit werkjaar.

3.1 Tijd

Een kwaliteitsvolle implementatie vraagt tijd. In zijn advies over de beleidsbrief van vorig jaar vroeg de raad uitstel voor o.a. de modernisering van het secundair onderwijs en duaal leren om de implementatie beter voor te bereiden. Het is positief dat de minister hieraan gehoor gaf.

Voor duaal leren is het totaalplaatje echter nog niet duidelijk. Dat er eind november nog projecten moeten opstarten om te experimenteren voor de aanloopfase, stemt tot nadenken. Een gefaseerde implementatie van duaal leren is dan ook noodzakelijk. (1.8)

3.2 Ondersteuning

Het kiezen van een centraal nascholings thema en 'inspiratiedagen' voor de ondersteuners in het ondersteuningsmodel volstaan niet. Ze moeten onderdeel uitmaken van een breed professionaliseringsbeleid. (1.12)

Ook in gewone internaten worden jongeren met een functiebeperking opgevangen. Daarom is het belangrijk dat ook zij toegang krijgen tot de vormingsinitiatieven naar de brede eerste lijn. (3.3)

3.3 Middelen

Het is positief dat de minister in de beleidsbrief op verschillende plaatsen voorziet in bijkomende middelen (o.a. voor ondersteuning van de leraar in de klas BaO, infrastructuur in de scholen secundair onderwijs met een technisch studieaanbod, investeringsmiddelen voor de

---

⁵ Vlaamse Onderwijsraad, Raad Hoger Onderwijs. [Advies taalbeleid in het Vlaamse hoger onderwijs](#), 14 februari 2017 en Vlaamse Onderwijsraad, Raad Hoger Onderwijs. [Advies over de implementatieproblemen van de taalregeling hoger onderwijs](#), 29 januari 2015.

⁶ Vlaamse Onderwijsraad, Algemene Raad. [Advies over de beleidsbrief Onderwijs 2017-2018](#), 23 november 2017.

hogescholen). Daarbij gaat het evenwel om correcties op eerdere besparingsmaatregelen die onvoldoende tegemoetkomen aan de reële noden. Daarenboven betreurt de Vlor dat het vaak gaat om eenmalige injecties en niet om structurele middelen.

Het is positief dat er in de scholenbouw al heel wat extra middelen geïnvesteerd werden bovenop de recurrente middelen, vooral in functie van capaciteitsuitbreiding. Investerings in de bestaande, verouderde infrastructuur mogen echter niet vergeten worden. (4.1)

3.4 Draagvlak en participatief beleid

Het is belangrijk dat bij de implementatie maximaal rekening wordt gehouden met de Vlor-adviezen. Ze vertolken immers een gedragen standpunt van het hele onderwijsveld. Alhoewel er al met heel wat adviezen rekening wordt gehouden, verwijst de raad expliciet naar een aantal adviezen die bij de verdere implementatie best ter harte genomen worden, zonder daarbij een exhaustieve lijst te willen geven:

- Het onderwijsveld is erg bezorgd over de mogelijke impact van het EVC-decreet en decreet over het kwaliteitstoezicht voor beroepskwalificerende trajecten. Daarom wijst de Vlor opnieuw op zijn fundamentele bedenkingen bij de voorontwerpen van decreet over EVC en GKK. (1.9.2 en 1.9.4)⁷
- Voor de uitrol van duaal leren in het gewoon en buitengewoon secundair onderwijs, inclusief de aanloopfase, en initiatieven in het hoger en volwassenenonderwijs worden er heel wat aandachtspunten meegegeven in de verschillende adviezen.⁸ Voor het duaal leren in het hoger onderwijs is het goed dat er een projectoproep gelanceerd wordt, maar wordt de vraag herhaald naar een overlegplatform. (1.8)
- De adviezen over de eindtermen eerste graad SO en over de invulling van het ‘populatie-niveau’. (1.6)⁹
- De adviezen over het nieuwe inschrijvingsdecreet. (3.1)¹⁰
- Over de inzet van bijzondere leermeesters in de projecten differentiatie in het basisonderwijs en de twee verschillende getuigschriften in het basisonderwijs werden er duidelijke standpunten ingenomen in het advies over het toekomstplan basisonderwijs. (1.1.2)¹¹

---

⁷ Vlaamse Onderwijsraad, Algemene Raad. [De erkenning van verworven competenties \(EVC\) en kwaliteitstoezicht voor beroepskwalificerende trajecten](#), 28 juni 2018.

⁸ o.a. Vlaamse Onderwijsraad, Raad Secundair Onderwijs. [Advies over het voorontwerp van decreet betreffende het duaal leren in het buitengewoon secundair onderwijs van opleidingsvorm 3 en 4](#), 14 juni 2018; Vlaamse Onderwijsraad, Raad Secundair Onderwijs. [Advies over de aanloopfase van het duaal leren](#), 19 april 2018; Vlaamse Onderwijsraad, Raad Hoger Onderwijs. [Advies over duaal leren in het hoger onderwijs](#), 12 juni 2018; Vlaamse Onderwijsraad, Raad Levenslang en Levensbreed Leren. [Advies over duaal leren in het volwassenenonderwijs](#), 8 mei 2018.

⁹ Vlaamse Onderwijsraad, Algemene Raad. [Nieuwe eindtermen voor de eerste graad van het secundair onderwijs](#), 27 september 2018 en Vlaamse Onderwijsraad, Algemene Raad. [Advies over de operationalisering van het begrip ‘leerlingenpopulatie’](#), 29 november 2018.

¹⁰ Vlaamse Onderwijsraad, Algemene Raad. [Advies over het voorstel van decreet over het inschrijvingsrecht in basis- en secundair onderwijs](#), 29 november 2018 en Vlaamse Onderwijsraad, Algemene Raad. [Een nieuw kader voor het inschrijvingsrecht in basis- en secundair onderwijs](#), 25 oktober 2018.

¹¹ Vlaamse Onderwijsraad, Raad Basisonderwijs. [Advies over een toekomstplan voor het basisonderwijs](#), 8 maart 2017.

- Voor het volwassenenonderwijs zitten in de Vlor-adviezen nog heel wat aanbevelingen over leerloopbaanbegeleiding, bijsturingen op het vlak van financiering, het plan geletterdheid en maatregelen om een meer flexibel aanbod in het secundair volwassenenonderwijs mogelijk te maken. (1.4 en 1.14)¹²
- De vraag naar een decretale verankering voor een transparante communicatie van de instellingen hoger onderwijs over alle studiekosten blijft overeind. (1.13)¹³

Daarnaast draagt de Vlor in de loop van dit werkjaar zelf nog heel wat materiaal aan dat de beleidsplannen kan ondersteunen en verfijnen. Onder meer:

- Advies op vraag over onderwijskwaliteit (strategisch doel 5);
- Advies op vraag over het actieplan 4.0 'Werk maken van werk in Zorg en Welzijn' (1.9.6);
- Advies op vraag over de onderzoeksrapporten over de financiering van gelijke onderwijskansen (3.4);
- De Vlor betreurt dat de resultaten van de studiekostenmonitor deze legislatuur niet meer kunnen vertaald worden naar acties. De raad heeft veel interesse in de resultaten van de monitor en zal ze gebruiken voor het voeren van de discussie over de kosten in het secundair onderwijs (1.13);
- Advies op eigen initiatief over hoe ook kwetsbare groepen maximaal kansen krijgen tot duaal leren (1.8);
- Advies op eigen initiatief over toekomstgericht volwassenenonderwijs (1.4);
- Advies op eigen initiatief over NT2 en sociale participatie (1.4);
- Een advies op eigen initiatief over welbevinden en preventie van pesten op school;
- De strategische verkenningen over vluchtelingen en identiteit. Een strategische verkenning over digitalisering wordt opgestart;
- Een reader met essays van wetenschappers over hun visie op onderwijs.

In de vorige beleidsbrieven werd een evaluatie van het participatiedecreet opgenomen, maar dat initiatief blijft achterwege in deze beleidsbrief. De Vlor vraagt om dit alsnog op te nemen.

3.5 Monitoring, impactmeting en evaluatie

Monitoring, en bij uitbreiding monitoringsonderzoek, is cruciaal bij elke nieuwe beleidsmaatregel. Het is belangrijk om op basis van deze resultaten beleidsinitiatieven op korte of middellange termijn bij te sturen. Daarom vroeg de Vlor in zijn advies over de vrije ruimte in het steunpunt Onderwijsonderzoek (SONO) voor 2019 volop in te zetten op een monitoringsagenda.¹⁴ Ook voor het hoger onderwijs en volwassenenonderwijs, ook al vallen die buiten de scope van het steunpunt. De raad vraagt nadrukkelijk om geïnformeerd te worden over de resultaten van die monitoring zodat ze kunnen dienen voor verder advies- en overlegwerk. De raad vraagt ook uitdrukkelijk om met deze resultaten effectief rekening te houden voordat er nieuwe acties ondernomen worden.

---

¹² Vlaamse Onderwijsraad, Raad Levenslang en Levensbreed Leren. [Advies over het financieringsdecreet volwassenenonderwijs](#), 3 oktober 2017; Vlaamse Onderwijsraad, Raad Levenslang en Levensbreed Leren. [Advies over leerloopbaanbegeleiding](#), 8 mei 2018; Vlaamse Onderwijsraad, Algemene Raad. [Advies Strategisch Plan Geletterdheid 2017-2024](#), 26 oktober 2017.

¹³ Vlaamse Onderwijsraad, Raad Hoger Onderwijs. [Advies over de opleidingsgebonden extra studiekosten in het hoger onderwijs](#), 11 oktober 2016.

¹⁴ Vlaamse Onderwijsraad, Algemene Raad. [Tijd voor monitoring in vrije ruimte SONO 2019](#), 20 november 2018.

De Vlor gaat niet akkoord met het voornemen om de evaluatie van de verplichte, niet bindende toelatingsproef bij de lerarenopleidingen te gebruiken voor de verdere uitbreiding naar alle andere bacheloropleidingen. De raad vraagt om een duidelijk onderscheid te maken tussen enerzijds de instaptoets, verplichte niet-bindende toelatingsproef, voor de geïntegreerde lerarenopleidingen en de ijkingstoetsen voor de academische STEM-opleidingen. Het is belangrijk dat ze allebei grondig worden geëvalueerd voordat er wordt nagegaan of een uitbreiding naar alle bacheloropleidingen wenselijk, haalbaar en aanvaardbaar is. Bij die evaluatie moet er onder meer nagegaan worden welke effecten er zijn voor jongeren uit kansengroepen. (1.10)

3.6 Langetermijnperspectief

Een structurele financiering van de netwerken 'samen tegen schooluitval' moet bekeken worden als hun werking positief beoordeeld wordt. Het is immers belangrijk om lange termijnbeleid te kunnen uitbouwen. Dat is niet mogelijk als de middelen op jaarbasis worden toegekend. (1.11)

3.7 Communicatie

Het is goed dat de bestaande expertise over werkplekcleren gebundeld wordt via een website. Er is immers heel wat informatie beschikbaar van verschillende projecten. Daarnaast moet er ook nagedacht worden over laagdrempelige instrumenten die werkplekcleren ondersteunen (vb. apps die op de werkvloer kunnen ingezet worden). (1.9.3)

Het is positief dat het instrumentarium van de onderwijsinspectie 2.0 online wordt gezet. Om ervoor te zorgen dat elke stakeholder over de noodzakelijke informatie beschikt, is het ook belangrijk om dit in een begrijpelijke taal te doen. (3.9)

4 Vragen ter verduidelijking

Van een aantal geformuleerde plannen is het niet duidelijk wat er precies bedoeld wordt of zijn de contouren nog niet duidelijk:

- Wat wordt er precies bedoeld met de 'budgetneutrale actualisering en vereenvoudiging van de financiering van de tweede en derde graad in het secundair onderwijs'? Wat betekent de 'budgetneutraliteit' in het licht van de beloofde incentives voor domein- en campusscholen? Worden de GOK-indicatoren nog meegenomen? Hoe wordt de grondwettelijke vrijheid van onderwijs gegarandeerd? (1.2)
- Er wordt aangekondigd dat de onderwijsinspectie start met de ontwikkeling van een referentiekader voor de ondersteuningsnetwerken. Gaat het niet om een referentiekader voor ondersteuning? Ondersteuning wordt geboden door personeelsleden van scholen voor buitengewoon onderwijs zowel via ondersteuningsnetwerken als rechtstreeks vanuit de scholen voor buitengewoon onderwijs. Ondersteuningsnetwerken hebben geen rechtspersoonlijkheid noch eigen personeel. Het doorlichten in functie van kwaliteitsvolle ondersteuning moet gebeuren in de scholen. (1.11)
- Het is onduidelijk wat de minister verstaat onder het concept 'geletterde school' en welke acties er van de kleuter- en lagere scholen worden verwacht om hiertoe te komen. (1.14)

- Tot slot merkt de Vlor verschillen op tussen de inhoud van de managementsamenvatting en de eigenlijke acties. Daardoor is het niet duidelijk wat de minister precies voorstelt:
  - Worden de gesprekken over de knelpunten in de evaluatieprocedure dit najaar opgestart of afgerond? (2.2)
  - Wordt het actieplan Tarra onverminderd uitgevoerd in samenwerking met alle betrokken partners uit het onderwijsveld dan wel enkel met de onderwijskoepels en het GO! en de pedagogische begeleidingsdiensten? (3.8.1)

Mia Douterlungne
administrateur-generaal

Ann Verreth
voorzitter